

Ana Romani

LOVE ME TENDER.

**24 PECES MÍNIMES PER A UNA CAIXA DE MÚSICA / 24
PEZAS MÍNIMAS PARA UNHA CAIXA DE MÚSICA**

Edició bilingüe català/galleg amb reproducció íntegra de la primera edició en la llengüa original. Es va publicar com a número 13 de Poeta en Compostela, en distribució conjunta amb *El Correo Gallego* en una coedició d'aquest diari i l'Ajuntament de Santiago de Compostela. Es publica en aquest número de Lectora. Revista de Dones i Textualitat amb l'autorització de la poeta, Ana Romani, i dels autors del textos introductoris, María do Cebreiro i Anxo Quintela. La traducció al català és de Maria-Antònia Massanet, revisada per Helena González Fernández.

263

PER A QUÈ ALGÚ ESCOLTI

Una notícia pot ser la gènesi d'un llibre de poemes. Així ho declara Ana Romani a les paraules que tanquen *Love me tender... 24 peces mínimes per a una caixa de música*. En arribar aquí comprenem que l'autora vol que els seus poemes tinguin un marc i xoquem de cop amb la seva escriptura de vidre. Per sort res resta intacte. La nota funciona, aleshores, com un aclariment i com un avís. Per si de cas algú, en un oblit, confongués la poesia amb l'art d'amuntegar paraules i paraules i paraules. *Love me tender...* obliga a mirar cap al terra. Quan el món ens mata no és possible llegir per matar el temps, i qui entra en un llibre com aquest no en pot sortir com si no res.

Com tots els pactes, la lectura reclama un compromís i demana una resposta. En un moment propici a la conversió automàtica de la paraula en espectacle, sorprèn i conforta que la força d'una interpel·lació sigui tan efectiva dalt de l'escenari com dins la pàgina. Aquells que hem tingut ocasió d'escoltar prèviament algunes d'aquestes peces hem assistit a la capacitat de l'autora per arribar fins al racó més ocult del llenguatge sense amplificació, utilitzant com a instrument auxiliar una capsa de música. Ningú no podia escoltar aquella melodia com si fos música de fons. La veu d'Ana Romani, tan profunda en diferit com en directe, segueix sonant dins del llibre amb aquella potència reflexiva característica de la seva creació sencera. I si tot poema és doble, perquè aspira a reproduir allò que un cop va ser dit, poques vegades la veu oral i el seu ressò en la pàgina han trobat una correspondència més estreta.

El trànsit constant d'allò real arriba per tornar-nos sords a allò real. Suposem que la poesia fos una forma d'eliminar el renou i d'obrir un espai i un temps radicalment nous. Amb *Love me tender...* aprenem que el poema no és el mirall en el camí sinó el camí per trencar el mirall. Aquests poemes ens fan escoltar.

La intel·ligència poètica de Romani fa inseparables la voluntat d'intervenció amb la màxima lleialtat al mitjà escollit. Caldrà insistir en el fet que la poesia també és un mitjà i deixar per a més endavant el còmput dels símbols. En aquest llibre les imatges cauen al terra per ser fregades amb lleixiu i els poemes invaliden qualsevol argument per una estètica futura. El poema ja és el futur. Sap el que no sap ningú i fa feredat. I tot i que allò propi dels auguris és no deixar-se escoltar, tal com li va passar a aquella endevina que va ser castigada a parlar per a ningú, la poesia persevera en la seva voluntat de revelar allò que ningú ha vist del cert.

Aquestes 24 peces mínimes i la fuga final constitueixen una crítica poderosa a les ideologies de l'opressió. En gran mesura, la seva força arrenca d'un ús subversiu del discurs amorós. Anem als textos com es va als poemes d'amor, però una vegada albirada la trama, no podem suportar aquesta lectura, ni la idea de l'amor tal com l'hem après. Aquí és on el poema li arrenca els ulls a qui llegeix. Tal és la seva força.

També aquí allò bell és amb prou feines el començament d'allò terrible, en un sentit ben diferent del que va anunciar Rilke. Ni l'abril, ni una ombra, ni l'incendi, ni el llaç, ni el verí, ni totes les paraules que un dia van ser líriques

PARA QUE ALGUEN ESCOITE

Unha noticia pode ser a xénese dun libro de poemas. Así o declara Ana Romaní nas palabras que pechan *Love me tender... 24 pezas mínimas para unha caixa de música*. Ao chegar aí comprendemos que a autora quere que os seus poemas teñan marco e chocamos de vez contra a súa escritura de cristal. Afortunadamente nada queda intacto. A nota funciona, logo, como unha aclaración e como un aviso. Por se alguén, nun descoido, confundise a poesía coa arte de amorear palabras e palabras e palabras. *Love me tender...* obriga a mirar para o chan. Cando o mundo nos mata non é posíbel ler para matar o tempo, e quen entra nun libro coma este non pode saír del como se nada.

Como todos os pactos, a lectura reclama un compromiso e pide unha resposta. Nun momento propicio á conversión automática da palabra en espectáculo, sorprende e conforta que a forza dunha interpelación sexa tan efectiva enriba do escenario como dentro da páxina. Os que tivemos ocasión de escoitar previamente algunhas destas pezas asistimos á capacidade da autora para chegar até o recanto máis oculto da linguaxe sen amplificación, usando como instrumento auxiliar unha caixa de música. Ninguén podía escoitar aquela melodía como se fose música de fondo. A voz de Ana Romaní, tan profunda en diferido como en directo, segue a soar dentro do libro con esa potencia reflexiva característica de toda a súa creación. E se todo poema é dobre, porque aspira a reproducir o que unha vez se dixo, poucas veces a voz oral e o seu eco na páxina atoparon unha correspondencia máis estreita.

O tráfico constante do real remata por facernos xordos ao real. Supoñamos que a poesía fose un xeito de eliminar o ruído e de abrir un espazo e un tempo radicalmente novos. Con *Love me tender...* aprendemos que o poema non é o espello no camiño senón o camiño para crebar o espello. Estes poemas fannos escoltar.

A intelixencia poética de Romaní fai inseparábeis a vontade de intervención coa máxima lealdade ao medio escollido. Haberá que insistir en que a poesía tamén é un medio e deixar para máis adiante o cómputo dos símbolos. Neste libro as imaxes caen ao piso para ser refregadas con lixivia e os poemas invalidan calquera argumento para unha estética futura. O poema xa é o futuro. Sabe o que ninguén sabe e mete medo. E aínda que o propio dos augurios sexa non deixarse escoitar, como lle ocorrera a aquela adiviña que fora castigada a falar para ninguén, a poesía persevera na súa vontade de revelar o que non se dá visto do dereito.

Estas 24 pezas mínimas e a fuga final constitúen unha crítica poderosa ás ideoloxías da opresión. En grande medida, a súa forza arrinca dun uso subversivo do discurso amoroso. Imos aos textos como se vai aos poemas de amor, pero unha vez albiscada a trama que os soporta, non podemos aturar esa lectura, nin a idea do amor tal e como nos foi aprendida. Aí é onde o poema lle arrinca os ollos a quen le. Tal é a súa forza.

Tamén aquí o fermoso é a penas o comezo do terríbel, nun sentido ben diferente do que anunciara Rilke. Nin abril, nin a sombra, nin o incendio, nin o lazo, nin o veneno, nin todas as palabras que un día foron líricas poden volver

tornaran a sonar de la mateixa manera. Per tal de denunciar els hàbits, *Love me tender*... comença per denunciar els tòpics, perquè enfront d'altres realitats per a les quals és tan fàcil trobar neologismes, les coses importants sempre es resisteixen a deixar-se anomenar. I a continuació arriba la fuga, en marxa cap al final del llibre i cap a la fi del món, aquella segona part que ens entrega les veus que faltaven: Estat, capital i usura, "tantes paraules que l'ús ens roba".

Sempre és paradoxal escriure sobre la violència, perquè un dels principals efectes i propòsits de la tortura és destruir el llenguatge. No és d'estranyar, per això mateix, que el llibre sigui ric en figures del límit, i que en molts poemes s'obrin esquerdes, clivelles i buits. El dolor és una paraula sense fronteres. Per acollir-la, l'autora interromp la fluència del vers introduint blancs, en l'ús dels quals sempre n'ha estat mestra. Altres poetes fan pauses o incisos per a després poder tornar a solc, però el que aquí s'explica no es pot dir entre parèntesi.

Vet aquí una de les múltiples grandeses d'aquest llibre: alçar paraules sobre l'horror sense sotmetre la llengua a la lògica de l'horror. Ana Romani aconsegueix que allò impensable es concreti. I ho fa cedint la seva veu, bella i intensa, a les esclatades de la ferida. Cada poema de *Love me tender*... és una tasca de restitució, una labor tan sofrida i necessària com escriure la història de les que no tenen veu. Aquest llibre demostra que la poesia pot nuar-se al real amb la màxima bellesa. Hauria de ser obligatori, però no és comú. Per això *Love me tender*..., pròxim i estranger des del títol mateix, és l'excepció que s'alça contra totes les regles.

MARÍA DO CEBREIRO

UNA JAQUETA DE PELL DE SERP

La parella porta dies fugint. Moltes hores d'autopista, de motels i de menjar ràpid. S'estimen apassionadament. Són perseguits. Els persegueixen. Una nit, en plena fuga, s'aturen en una discoteca. Exhibició de ball a la pista. Deixen parat a tothom. Un tio comença a ballar amb ella i a ell no li agrada. La sang li bull. El rept. L'altre el provoca. Li diu que porta una ridícula jaqueta de pell de serp. Ell li respon: "Aquesta jaqueta és el símbol de la meva individualitat i de la meva fe en la llibertat personal". Es barallen i ell li demostra a ella qui és el més fort. La resta de gent mira entusiasmada. Ell agafa el micro i demana a l'orquestra que toqui "Love me tender". Ell canta i ella mai no l'havia estimat tant. Una llosca a mig fumar es consumeix a la pista de ball.

Cada vegada que escolto "Love me tender" em ve al cap aquesta seqüència de *Cor salvatge*, la pel·lícula de David Lynch. No estic segur que fos exactament així. Però me'n recordo bé de la frase de Nicolas Cage sobre la jaqueta de pell de serp.

soar do mesmo xeito. Para denunciar os hábitos, *Love me tender...* comeza por denunciar os tópicos, porque fronte a outras realidades para as que tan doado resulta atopar neoloxismos, as cousas importantes sempre se resisten a deixarse nomear. E logo vén a fuga, en marcha cara á fin do libro e cara á fin do mundo, esa segunda parte que nos entrega as voces que faltaban: Estado, capital e usura, “tantas palabras que o uso nos rouba”.

Sempre é paradoxal escribir sobre a violencia, porque un dos principios efectos e propósitos da tortura é destruír a linguaxe. Non estraña, por iso, que o libro sexa abondoso en figuras do límite, e que en moitos poemas se abran extremas, gretas e ocos. A dor é unha palabra sen fronteiras. Para acollela, a autora interrompe a fluencia do verso introducindo brancos, nos que sempre foi mestra. Outros poetas fan pausas ou incisos para despois poder volver ao rego, pero o que aquí se conta non se pode dicir entre parénteses.

Velaí unha das múltiples grandezas deste libro, erguer palabras sobre o horror sen someter a lingua á lóxica do horror. Ana Romaní consegue que o impensábel se concrete. E faino cedéndolle a súa voz, fermosa e intensa, ás fisgoas da ferida. Cada poema de *Love me tender...* é un labor de restitución, un labor tan paciente e necesario como escribir a historia das que non teñen voz. Este libro demostra que a poesía pode anoarse ao real coa máxima beleza. Debería ser obrigado, pero non é común. Por iso *Love me tender...*, próximo e estranxeiro dende o título, é a excepción que se ergue contra todas as regras.

MARÍA DO CEBREIRO

UNHA CHAQUETA DE PEL DE SERPE

A parella leva días fuxindo. Moitas horas de autoestrada, de moteis e de comida rápida. Ámanse apaixonadamente. Perséguenos. Van por eles. Unha noite, en plena carreira, paran nunca discoteca. Exhibición de baile na pista. Aglaian a todos. Un tipo empeza a bailar con ela e a el no lle gusta. Férvelle o sangue. Desafíao. O outro métese con el. Dille que leva unha ridícula chaqueta de pel de serpe. El respóndelle: “Esta chaqueta é símbolo da miña individualidade e da miña fe na liberdade persoal”. Pelexan e el demóstralle a ela quen é o máis forte. O resto da xente mira entusiasmada. El colle o micro e pídelle á orquestra que toque “Love me tender”. El canta e ela nunca o quixo tanto. Unha cabicha a medio fumar consúmese na pista de baile.

Cada vez que escoito “Love me tender” vénme á mente esta secuencia de *Corazón salvaxe*, o filme de David Lynch. Non estou seguro que fose realmente así. Pero lembro moi ben a frase de Nicolas Cage sobre a chaqueta de pel de serpe.

Perquè en nom de la individualitat i de la llibertat personal, el personatge de Nicolas Cage podria haver elegit també castigar la suposada frivolitat d'ella, Laura Dern, d'una manera exemplar. Als homes ens van vestir el cor amb una jaqueta de pell de serp. I hi ha coses que és millor no tocar, no sigui el cas que es desperti el cervell de rèptil, la memòria de l'espècie.

Els poemes d'Ana Romani se situen en aquesta desoladora realitat. El llibre es tanca amb la notícia que entre un 30 i un 50% de les dones del món són humiliades pels homes que viuen amb elles. Suposo que és difícil posar-se a escriure poesia amb aquesta dada al cap. Estic segur, però, que l'Ana no pretenia donar compte de la notícia. Per això ja té la seva feina. Hi ha, però, un problema. La poesia no parla sobre les coses que passen, ni tan sols serveix per expressar sentiments. Això potser era així en altre temps, quan els poetes estaven convençuts que deien quelcom amb els seus versos, quan tenien una relació innocent amb el llenguatge que anomenava el món tal com era. Han passat, però, massa coses i als poetes d'ara no els queda més remei que provar de respondre a la terrible pregunta de T.W. Adorno: "Com escriure poesia després d'Auschwitz?". Com escriure poesia sabent que tots els anys moren milers de dones a mans dels seus homes? No valen fórmules estantisses, la poesia és una altra cosa.

Ana Romani és tan bona poeta que és capaç d'aconseguir que els seus versos no parlin sobre el dolor, el sofriment, la violència o l'amor. Els poemes d'aquest llibre són dolor, violència, sofriment, amor. Entrar en la lectura és guaitar en aquest abisme. Si el lector fa justícia als versos, accepta el repte i llegeix cabalment els poemes queda transformat. Aquest és el miracle de la comunicació poètica. En ells no hi ha consignes, ni manifestos, ni tan sols una proposta. Hi ha la pura vida ferida per un afilat bisturí de paraules.

ANXO QUINTELA

Porque en nome da individualidade e da liberdade persoal, o personaxe de Nicolas Cage podería ter elixido tamén castigar a suposta frivolidade dela, Laura Dern, cunha malleira exemplar. Aos homes vestíronos o corazón con chaqueta de pel de serpe. E hai cousas que é mellor non tocarlas, non vaia ser que esperte o cerebro de réptil, a memoria da especie.

Os poemas de Ana Romaní furan nesa desoladora realidade. O libro péchase coa noticia de que entre un 30 e un 50% das mulleres do mundo son golpeadas ou humilladas polos homes que viven con elas. Supoño que é difícil poñerse a escribir poesía con este dato na cabeza. Pero estou seguro de que Ana non pretende dar só conta da noticia. Para iso ten o seu traballo. Hai, con todo, un problema. A poesía non fala sobre as cousas que pasan, nin sequera serve xa para expresar sentimentos. Isto quizais fose así noutra época, cando os poetas estaban convencidos de que dicían algo cos seus versos, cando tiñan unha relación inocente cunha linguaxe que nomeaba o mundo tal como era. Pero pasaron demasiadas cousas e aos poetas destes tempos non lles queda máis remedio que intentar contestar á tremenda pregunta de T.W. Adorno: “Como escribir poesía despois de Auschwitz?”. Como escribir poesía sabendo que todos os anos morren milleiros de mulleres a mans dos seus homes? Non valen fórmulas resesas, a poesía é outra cousa.

Ana Romaní é tan boa poeta que é quen de que os seus versos non falen sobre a dor, o sufrimento, a violencia ou o amor. Os poemas deste libro son dor, violencia, sufrimento, amor. Entrar na lectura é debuzarse nese abismo. Se o lector lles fai xustiza aos versos, acepta o reto e le cabalmente os poemas queda transformado. Ese é o milagre da comunicación poética. Neles non hai consignas, nin manifestos, nin sequera unha proposta. Está a pura vida fendida por unhaafiada lanceta de palabras.

ANXO QUINTELA

I

24 PECES MÍNIMES

Acaba'm

Estima'm tant
que m'acabis

Que m'estimava
que donaria per mi
que sostrauria dels seus ulls
el sol
per així il·luminar l'altar
en què m'adora
que serien pocs els dies
que pogués beure
sense esgotar la set
quan ja res no es vessa sense mi
en els aurons

Que l'estimava
que anava menjant cireres
pels seus peus
Que custodio
com es vetlla un mort
els seus llavis
quan entra
i les mans en ventada
agafades del cirerer
Que l'estimava

I

24 PEZAS MÍNIMAS

Acábame

Ámame tanto
que me acabes

Que me amaba
que daría por min
que subtraería dos seus ollos
o sol
para así iluminar o altar
no que me adora
que serían poucos os días
que puidese beber
sen esgotar a sede
cando nada se verte sen min
nos pradairos

Que o amaba
que andaba polos seus pés
comendo cereixas
Que custodio
como se vela un morto
os seus labios
cando entra
e as mans en vendaval
prendidas da cerdeira
Que o amaba

I tot se li anava en mirar
el calor del meu cos
el seu cos
el sempre posseït
en l'altar
com malalts
i tota la malaltia amb mi
que tant m'estima
quan em veu fregant
les fredes rajoles del nostre amor
amb lleixiu
amor amb lleixiu

Així faig net aquest regne en què m'erigeixes i declares
que sóc l'ombra mateixa i el seu llaç
que mai ningú no havia pres així el meu nom del seu llavi
i m'exigeixes en el límit
i gires el món forassenyat
i absorbeixes per a mi el verí darrer
i entres famolenc en el meu corredor

Malalta, malaltona, qui t'estima?

Així tales l'amor en què m'erigeixes

E **todo** se lle ía en mirar
a calor do meu corpo
o seu corpo
o sempre posuído
no altar
como enfermos
e toda a enfermidade comigo
que tanto me ama
cando me ve fregando
as frías baldosas do noso amor
con lixivia
amor con lixivia

Así limpo este reino no que me alzas e declaras
que son a sombra mesma e o seu lazo
que nunca ninguén prendera así o meu nome do seu labio
e esíxesme na estrema
e xiras o mundo arrebatado
e absorbes para min o último veneno
e entras voraz no meu corredor

Enferma, a miña enferma, quen te ama?

Así talas amor no que me alzas

I la teva veu
penjada dels limoners
gota a gota
en l'esquerda
de l'amor

Va insistir
La va educar dòcil en la mutilació
Seràs —va dir— exacta
a la meva cavitat

A mi que tant m'estimes i em destrosses
vénen lentes les filagarses dels remordiments
a embullar la culpa
Per a la meva contemplació
jaus el teu cos de narcís
en el quitrà
i que passin quilòmetres
per damunt del teu pit d'amant estràbic
Tant te'm dones
a mi
travada estàtua de paüra

E a túa voz
colgada dos limoeiros
pinga a pinga
na greta
do amor

Teimou
Aprendeuna dócil na mutilación
Serás —dixo— exacta
ó meu oco

A min que tanto amas e destrozas
veñen lentas as fías dos remorsos
enredar a culpa
Para a miña contemplación
deitas o teu corpo de narciso
no alcatrán
e que pasen quilómetros
por riba do teu peito de amante estrábico
Tanto te me entregas
a min
trabada estatua do pavor

Cireres

El seus ossos tot caient
en el poal
un i altre cop
I ni a la boca les restes

Que el quitrà penetri
soldat el dolor
en els teus desitjos
—desitges—
i es fa en mi
la desolació

I em reclames

la conca dels ulls
la víscera del cel
la medul·la de la llum
Que només sigui
cavitat feliç

Cereixas

Os seus ósos a caer
no balde
unha e outra vez
E nin na boca os restos

Que o alcatrán penetre
soldada a dor
os teus desexos
—desexas—
e faise en min
a desolación

E reclámasme

a conca dos ollos
a tripa do ceo
a medula da luz
Que só sexa
oco feliz

El meu amant de quitrà
tenyeix vermella la cabellera
dels dies

els pentino jo
devastada

Desfés-me les vores
amor meu
de lleixiu
que jo apedaço els ulls
per no haver-te de veure
tanta és la meva por

Ell, que va ser el meu cos,
es llença al camí
com si fos
vessat
l'únic incendi
que pren

O meu amante de alcatrán
tingue vermella a melena
dos días

peitéoos eu
devastada

Desfaime as dobras
meu amor
de lixivia
que eu zurzo os ollos
para así non te ver
pois tanto te temo

El, que foi o meu corpo,
tírase ó camiño
como se fose
derramado
o único incendio
que prende

Que amor és el teu domini
aquí dormo en els teus prats
somio
que un aire de terrats esborri
les tovalloles d'aquest hivern el seu aletejar mullat

i que desclavis amic meu d'aquesta boca
els hams amb què m'estimes

L'espoli de cendra que té el meu nom
dins
la vespa
el seu estupor
quan entra
insisteix en la supèrbia del teu amor

L'horror d'haver-lo complagut
Està aquí
amb la seva enlluernant perxa
encensada en gratitud
Remena el cel per a mi
que defujo el vertigen

Que amor é teu dominio
aquí durmo nos teus prados
soño
que un aire de azoteas borre
as toallas deste inverno o seu bater mollado

e que descraves meu amigo desta boca
os anzois cos que me amas

O espolio da cinsa que ten o meu nome
dentro
a avespa
o seu estupor
cando entra
insiste na soberbia do teu amor

O horror de telo compracido
Está aquí
coa súa deslumbrante pértega
incensada en gratitude
Abanea o ceo para min
que evito a vertixe

I

recitava cada dia el seu amor
com es reciten els noms dels fills de Jacob
contra l'Alzheimer

Estimava amb els sèrums clavats als braços
alimentà aquella ànsia desnodrida
devorar la línia dels ulls
arribar exhausta al límit més fugisser del llavi
Res més que beure
Res més
que la sadolli

Els llangardaixos la van veure passar
Van observar el seu lent caure abstret

Quines estranyes formes perfila el dolor
en els cossos exhaustos

E

recitaba cada día o seu amor
como se recitan os nomes dos fillos de Xacobe
contra o Alzheimer

Amaba cos soros cravados nos brazos
alimentou desntrida esa ansia
devorar a liña dos ollos
chegar exhausta ó bordo máis fuxidío do labio
Nada máis que beber
Nada máis
que a sacie

Os lagartos vírona pasar
Observaron o seu lento caer ensimesmado

Que estrañas formas perfila a dor
nos corpos exhaustos

Travessada d'acer   exposada a les carns
així la matança té alguna cosa de conversa familiar
pels carrerons de Santiago

Repeteix les salaons de derrama
Calibro en els quadres de les estoalles la crueltat d'aquest sopar
Em resisteixo a la ruïna
Estojo en polits prestatges
les més felices conserves d'allò que vam ser

El fracàs, amor, i allò que vam tenir
aquests nosaltres d'espart
o les taques d'abril quan s'expandeix
tatuem l'ombra inflamada del buit
aquest dolor fantasma   el seu aire deshabitat
que en el meu cos s'estronca

I algú l'ha vist asseguda
esperant
al costat des vespers

Atravesada do aceiro exposta nas carnes
así a matanza ten algo de conversa familiar
polas rúas de Santiago

Repito as salgas da derrama
Calibro os cadros dos manteis a crueldade desta cea
Resístome á ruína
Gardo en pulidos alzadeiros
as conservas máis felices do que fomos

O fracaso, amor, e o que tivemos
estes nós de esparto
ou as manchas de abril cando se expande
tatúan a sombra inflamada do baleiro
esta dor pantasma o seu aire deshabitado
que no meu corpo estaña

E alguén a veu sentada
agardando
ó pé dos avespeiros

II

FUGA

En fuga les hores silvestres aquests cossos la seva raó
 aquelles estimades que anaven descalces per les vores del món
 Aquella tèbia conquesta de la llei que amanyaga i regula
 l'esquerda el calze el seu agre gust de llar
 En fuga el meu cos en les vísceres de la història i els seus relats
 aquell amor que el va fundar ressonant i romàntic la rosa la seva espina
 l'ombra delatada en el rastre de l'usura i del capital
 —tantes paraules que l'ús ens pren— En fuga
 com abelles exhaustes en caure la tarda despreses de la pols
 polen o dansa que quelcom reclama Aquesta extenuació
 Caminava amb les puntes del peu delicada no ho dic pas
 sinó esguerdada aferrada al pànic
 aquesta deformació que s'imposa als éssers estranys
 que perden el riu la rima el ritus el rictus
 tímides i extremadament útils de teixidores En fuga
 aquells que van construir la casa les seves trampes les hores
 sense sonets els cucs en el solc dels nusos dels dits aquest esforç
 que xiuxiueja sota els cobertors vidre fràgil vidre
 Clavat en la costa del segle vine digues el teu nou nom
 la deflagració que l'incendia el caos en el qual s'ordena
 la passió que el va encastar sublimes plebees disposades al tango
 perdudes en fuga amb el mal de la costella i aquest cansament
 ja que tant d'Estat engoleix regula la meva fúria sense esplendor
 agafa'm les entranyes amor que desinstal·lo els teus dominis
 així buidada contemplo els teus gravats les taques que les auxilien
 què proclamen digues què protegeixen digues de què tenen pietat
 com guarden els límits dels seus horts la consigna
 que repeteix que travessa que instaura
 cançons de mutilades malaltes i captives que tant d'Estat
 absorbeix
 què ens ferma digues en aquesta mudança que ens ferma que vigila
 la ruptura d'aquestes arts les danses insurrectes
 les peces alliberades en la mecànica de la fuga
 aquesta condició de trànsit gràvida i magmàtica que la va generar

II

FUGA

En fuga as horas silvestres estes corpos a súa razón
 aquelas amadas que andaron descalzas á beira do mundo
 esa morna conquista da lei que anaina e regula
 a greta o cáliz o seu acre sabor a fogar
 En fuga o meu corpo nas tripas da historia e os seus relatos
 ese amor que o fundou ecoico e romántico a rosa a súa espiña
 a sombra delatada no rastro da usura e o capital
 —tantas palabras que o uso nos rouba— En fuga
 como abellas exhaustas ao caer da tarde desprendidas do po
 pole ou danza que algo reclama Esta extenuación
 Andaba coas puntas do pé delicada non digo
 senón crebada agarrada ao pánico
 esta deformación que se impón a seres estraños
 que perden o río a rima o rito o ricto
 tímidas e extremadamente útiles de teceláns En fuga
 quen construía a casa as súas trampas as hedras
 sen sonetos os vermes no suco dos cotenos ese esforzo
 que murmura debaixo dos cobertores cristal fráxil cristal
 Chantado na costa do século ven di o teu novo nome
 a deflagración que o incendia o caos no que se ordena
 a paixón que o engastou sublimes plebeas dispostas ao tango
 extraviadas en fuga coa dor da costela e este cansazo
 pois tanto Estado traga regula a miña furia sen esplendor
 agárrame as entrañas amor que desinstalo os teus dominios
 así vaciada contemplo as túas gravuras as manchas que as auxilian
 qué proclaman di qué protexen di de qué se apiadan
 como gardan os lindes dos seus hortos a consigna
 que repites que atravesas que instauros
 cancións de mutiladas enfermas e cautivas que tanto Estado
 absorbe
 qué nos ata di nesta mudanza quen nos ata que vivía
 a creba desas artes as danzas insurrectas
 as pezas liberadas na mecánica da fuga
 esta condición de tránsito grávida e magmática que a xerou

Nota de l'autora: Aquest quadern de peces mínimes va ser primer diari, *Diari de Princesa*, i com a tal va aparèixer a la xarxa l'any 2002. La gènesi, una notícia: “Segons les estimacions, entre un trenta i un cinquanta per cent de les dones del planeta són colpejades i humiliades pels seus companys” (*La Voz de Galicia*, 26.11.2000, pàg. 31). Després hi van haver més xifres i estadístiques i vingué la caixa de música, i en ella sonava un cop i un altre “Love me tender”, la melodia de fons per a una lectura d'aquestes peces poètiques a les quals se'ls hi van afegir alguns textos més i una Fuga. Textos inèdits que ara veuen la llum per a aquesta col·lecció per suggeriment de la Concellería de Cultura de Santiago i especialment de Carmen Vidal, a qui agraeixo l'interès.

Traducció de MARIA-ANTÒNIA MASSANET

Nota da autora: Este caderno de pezas mínimas foi primeiro diario, *Diario de Princesa*, e como tal apareceu na rede no ano 2002. A xénese, unha noticia: “Segundo as estimacións, entre un trinta e un cincuenta por cento das mulleres do planeta son golpeadas e humilladas polos seus compañeiros” (*La Voz de Galicia*, 26.11.2000, páx. 31). Logo houbo máis cifras e estatísticas e veu a caixa de música, e nela soaba unha e outra vez “Love me tender”, a melodía de fondo para a lectura destas pezas poéticas ás que lles fun engadindo algúns textos máis e unha Fuga. Textos inéditos que agora ven a luz para esta colección por suxestión da Concellería de Cultura de Santiago e especialmente de Carmen Vidal, a quen lle agradezo o interese.